

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Januárius' 22-dikén, 1822.

Spanyol Ország.

Barcellonából Dec. 21kén: — „Jelentettük vala, hogy melly nagy gondolatlan-ságot követtek itt el a Tisztikarok az által, hogy azoknak, kik a sárgahideglelés' kiütése után a városból sok ezerezen kiszaladtak vala, az oda való visszatérést illy hirtelenül megengedte. Ezek a város' környékeiről egyszerűben nagy hirtelenséggel minden holmijekkel egyetemben a városba árvíz' módjára vissza rohantak. Csak bevesen találtattak olly okosok, hogy még 14 napokig várakoztak volna. Az egészségi Junta már most semmi jelentéseket nem adat-ki a felől, hogy napjában hány ember halt-meg, 's hányan találtattak sárgahidegesek közöttök. Ez sokaknak nem tetszik, a' kik azt erősítik, hogy, noha kevesen, de csakugyan még most is halnak - meg benne emberek.“

Bayonnéből Dec. 29dikén: — „Kétségbe-hozhatatlan dolog, hogy Spanyol Ország, polgárok közt való hadakozás' állapotjára jutott. Sevilla vakmerőképpen megmaradt azon határozása mellett, hogy az Országglószék' rendelkezéseinek nem engedelmeskedik addig, míg a' mostani Ministerek megmaradnak. Mina Gallitziában alunni látszik, de azok a' dolgok, a' mellyek Andalusiában fozetnek, kétségkívül majd fel fogják ébresztetni őtet is. A Bask-tartományok tűzbe és lángba vagnak borúlva; tegnapelőtt Veránál verekedtek a' Hit'sergei a' Constitúziósokkal; Bayennétől egy mértfold távolságra lehe-

tett hallani a' puskatüzet. A' verekedőknek egy csapatja olly közel jött vala a' Francia határhoz, hogy az itt lévő Kordon, tüzet adni kéntelenitetett reá, melly által több emberek megsebesitettek. Severinóban, egy, Bilbaotól három mértfoldnyire lévő faluban, Royalista Junta állitatott-fel, melynek Elölülője Guezula nevű, volt Guerilla vezér. Bilbaoból két száz Militzianos katonák küldettek-el ezen Royalista egyesületnek szélyelkergetésére: de azonban Bilbaoban is oly nagyon kezdtek pezsgeni a' nyughatatlanok, hogy a' Martzialis törvényt ki kellett hirdetni ellenek.“

Irunból, Jan. 7dikén: — „Madridból semmi nevezetes Ujságról szóló tudósítások nem érkeztek ide. A' Ministerium még fenn-áll a' maga' helyén, 's a' csendesség semmi erőszak által meg nem háboritatott. Hanem az Andalusiai tudósítások még most is nagyon lármások, 's már Valenzia és Murcia is öszszeszevetkeztek a' Sevillai és Kadiksi békételekkel. Cordova felé azonban fegyveres sergek küldettek-el, hogy a' Generalis Daviz' vezérlése alatt az engedetleneket engedelmességre kényszerítsék. A' Lesacánál és Veránál Dec. 27dikén és 28dikán folyt verekedésekről már most bővebben vagyunk tudósítva. Az Insurgensek oly közelről megmutatták magokat a' mi szomszédságainkban lévő halmokon, hogy már magunk is futásról kezdtünk vala gondolkozni: de szerencsére most csak a' retegéssel értük-meg. Pamplonában Dec. 25dik és 26dik napjain nagyon lármásan

folytak a' dolgok. A' Regularis katonák 's kevés Militzia az úczákon verekedtek a' Constitúzió' ellenségeivel, kikkel együtt tartottak a' Studensek is, 's mind két részről több emberek megsebesítettek, 's meg is ölettettek. Lopez-Banos 14 napot adott a' Navarrai támadóknak, hogy ha azoknak eltelése alatt magokat a' fennálló Constitúziós Országlásnak alája adják, bocsánatot nyernek, kivéven a' támadás' Korifeusait. Az esmeretes Merino még most is Ó-Kastiliában él lappangva, 's gondolni lehet, hogy ő is nem soká ki fog ismét állani a' Guerrilla-mezőre. Egész Spanyol Ország tűzbe borult; a' Déli tartományokat a' Respublika kivánásnak, az Északi tartományokat pedig a' régi principiumokhoz, Religióhoz, a' Thrónushoz, 's az ösöktől örökösített jusokhoz való vonzódásnak tüze buzdítja. —

Azt az Iglesia Mauro nevű Benedictinus Barátot, a' ki Merino alatt mint tiszt szolgálván, tavaly a' Constitúziós armáda által elfogattatott vala, nem régen Burgosban kivégezték.

A' Navarrai támadók' dolga már a' Cortesek' Permanens Deputátziója előtt is megfordult, a' melyhez illy nyilatkoztatás érkezett a' Pamplonai őrző-seregtől: — „Navarra tartományát elborították a' láz-
zasztók, kik a' támadás' zászlóját kifüg-
gesztvén, innen (Pamplonából) számos
lakosok mennek ki hozzájuk titkon min-
den éjjel. Ha keményebb eszközök nem
vétetnek elé, 's több segítő-sergek nem
küldetnek ide, könnyen közönségesse le-
het a' támadás.“ — Az irás' végén igéri
a' Pamplonai őrző-sereg, hogy a' mi őtet
illeti, ő élete' fogytáig kész leszen tusa-
kodni ezen lázasztók ellen. — Murciából,
Carthagenából, és Valenciából formasze-
rent-való nyilatkoztatások érkeztek ugyan
ezen Permanens Deputátzióhoz a' felől,

hogy ők a' Kadixi és Sevillai Szövetségbe
beállottak. — Hanem, mint a' Madridból
December' 30dikán indult tudósításokból
ki lehet hozni, valami kevés reménység
kezdett csillámlani az eránt, hogy talám
mind azok a' városok, a' mellyeknek la-
kosaik a' Respublikai hajlandóságot már
kinyilatkoztatták vala, a' Constitúziós út-
ra ismét vissza térnek, minekutánna
bizonyos az ezen nagyon új tudósitá-
sokból, hogy a' Kadixi Tisztikaroktól ör-
vendező Jelentés érkezett a' Cortesekhez
azon határozásokért, melly által tudtára
adták Király ő Felségének, hogy ők oly
ítélettel vagynak, hogy a' mostani Minis-
terek nem birnak arra megkivántató Er-
kölcsei Erővel, hogy a' nemzetet bol-
dogúl kormányozhassák. Hanem e' mel-
lett, a' mi őket, a' Kadixiakat illeti, ők
ezen utolsó Jelentéssekben is kinyilatkoz-
tatták, hogy valameddig a' mostani Mini-
stérium fenn-áll, addig semmi parancso-
latnak engedelmeskedni nem fognak, a'
melly hozzájuk ezektől érkezvén, a' kö-
zönséges csendességnek veszedelmezteté-
sére czélozhat.

Madridban December' 24dikén a' Ki-
rályi Státustanács özsze gyűl-keztvén, a' fe-
lett tanácskozott, hogy Sevilla ellen csak-
ugyan szükségesképpen fegyveres erővel
kellene élni, 's mi módon kellene azt hasz-
nálni, egész keménységgel-é, vagy pedig
kimélléssel? Generalis Castannos kemény
eszközökkel való élést javallott; Balaste-
ros pedig pártját fogta a' Sevillaiaknak, 's
úgy ítelt, hogy csak a' lágyabb útat mó-
dot kell ellenek elévenni. Hanem az el-
sőnek javallása állapítatott-meg. Melyre
nézve meghatározatott, hogy haladék nél-
kül több sergek indítassanak útnak Cordo-
va felé azon armádának megnagyobbításá-
ra, melly már ott a' Moreno-Daviz vezér-
lése alatt özsze gyűlekezett.

Nagy Britannia.

Azon Batalionokon kívül, mellyekről már említettük, hogy Irlandiába rendeltettek, újabban egy láncsás és négy gyalog Regimentek küldettek oda. Ezeken kívül a' Yeomanrik (a' nemzeti katonák) egész serege is mozgó lábra állítatott, a' melytől sokat reménylenek azok, kik ezen sereg' tulajdonságait esmerik. Ezen emberek a' nyughatatlankodóknak minden buvó lyukaikat esmervén, a' vezéreknél jó szolgálatot tehetnek az által, hogy néki legjobb tudósításokat adhatnak. A' testörző-sergek egyedül csak Dublinnak őrzésére rendeltettek. Legnagyobb reménység van azonközben az új Vice-Királyhoz Marquis Wellesleyhez, az eránt, hogy ezen veszedelmes pezsgést nem csak elcsendesíti, hanem gyökerestől is ki fogja irtani. A' Dublini Ujságlevelek most mind annak a' pompának leírásával vannak tele, a' mellyel ezen Irlandiai új Vice-Király a' maga Dublinba lett fényes bemenetelét tartotta. Ő Urasága a' Status' hat lovas hintójában Gróf Donnoughmoréval és Lord Frankfort-de-Montmorencyvel ülven, így hajtatott-be a' Vice-Királyi palotába, a' hol a' Czerimoniás és Tanácskozó szálába vezetettvén, hol az eddig volt Vice-Király Lord Talbot és a' Titkos Tanácsosok által fogadtatott, a' kik őtet feltett kalappal és leülve várták. Marquis Wellesley fedetlen fővel ment elejébe, 's a' Talbot' jobbja felől számára készen álló székbe beülven, 's a' Király' Patentalis levelét néki által nyujtotta, a' melly levél által ő (Marquis Wellesley) Irlandiai Vice-Királyá és Fő Kormányozóvá nevezetett. Ezen levél halható hangon felolvastatott, 's azután a' Marquis felállván, a' szokott hitet letette. Azután a' Királytól még egy második levelet adott által Gróf

Talbotnak, mellyet tulajdon kezével irtotta Felséga, 's a' melyben azt parancsolja a' Grófnak, hogy az Ország' kardját az új Vice Királynak adja által. Minekutána az egyik Titkostanácsos által ezen levél is halható hangon felolvastatott volna, ekkor a' kard a' Marquisnek által adatott és ő a' Szent Patrik Rendjének Nagymesteri czimereivel felékesítetvén, a' kalapját feltette, 's a' Vice-Királyi ülöhelyet elfoglalta; a' midőn onnét az eddig volt Vice-Király Gróf Talbot leszállott és kiment. Mind ezeket kün az ágyuk durrogása jelentette. A' Vice-Király' első foglalatosága a' volt, hogy a' Dublini Lord Májort ezen Rendnek Vitézévé tette. Estve Gróf Talbotnál vacsorált az új Vice-Király nagyon számos és fényes társaságban.

Az Irlandiai tudósítások azonközben folytában nagyon szomoruk. A' nyughatatlanok ismét néhány Árendásoknak házaikba berontottak, 's az azokban találtatott embereket megöldökölték. A' sergeknek, mellyek arra rendeltettek - ki, hogy a' csendességnek háborgatóit megzabolázzák, nagyon bajos a' munkájok; ha ők valamely Kerületbe megérkeznek, az Insurgensek onnét azonnal más Kerületbe mennek. A' Skotziai Hegyikatonáknak egy csapatja, a' melly hasonlóképpen ide rendeltetett, csakugyan meglepett December 30dikán egy gyilkos Bandát, 's belőle 17 embert megölvén a' többit megsebesítette, 's fogságra vitte.

A' Nagy Britanniai Parlamentumnak öszszegyűjtetése Februárus 5dikére határoztatott.

Francia Ország.

Januárus' 5dikén estve, familiás vacsora lévén a' Királynál a' régi szokás szerint Bab-Királyt választottak sorsvonás által. A' Sors Angouleme Princznek ked-

vezett, és ő az Orleáni Princz ifjabb leányát Mária Kristinát választotta a' maga Királynéjává.

Az Ujságokat tárgyazó új Törvényjavallás, kiváltképpen pedig annak 3dik Czikkelye, nagy és sok ellenkezökre talált. Ezen Czikkely ekképpen van a' javallásban: — „Ha valamely Idöszaki írásnak avagy Journálnak lelke, czélzása (tendenciája) olyan lenne, hogy az által a' közönséges csendesség megháboríttatna, avagy a' Státus' Religiója és a' Franciaországban törvényesen bevett egyéb Religiók eránt tartozó tisztelet megsértetne, vagy pedig a' Király' méltósága és a' Constitúción fundáltatott intézeteknek fennállása veszedelmeztenéne: ezen esetekben a' Királyi Törvényes - Székek, a' mellyeknek kerületében ezen irások közül valamelyik kiadatik, közönséges ülésben 's a' Királyi Prokátornak és a' Részeseknek meghalgotása után, az Idöszaki irást avagy a' Journált felfüggeszthetik, vagy ha a' szükség úgy kívánja, egészen el is nyomhatják, eltörölhetik.“

— Azt mondják azok, a' kik ezen új törvényjavallás ellen kikeltek, hogy ez által a' Constitúció meg fogna sértetni, mint-hogy annak egyik Czikkelye által a' tulajdon megsérthetlenné tétetett; ezen 3dik Czikkely szerint pedig elvétethetne az Ujságírási tulajdonos birtokosság. **F i v e** azt mondja, hogy legjobban el lehetne ezen nehézséget úgy igazítani, hogy a' törvényjavallásnak ezen Czikkelyében azon kifejezések helyébe, hogy az olly Ujság, melynek írója a' felhozott Czikkelyben kitétetett bünt elkövetné, szakasztassék félbe, vagy pedig egészen töröltessék-el, azt tegyék: hogy az illy Ujság a' környülállások szerint, hosszabb vagy rövidebb ideig, ismét vétetessék Censúra alá; a' több Ujságok pedig, a' mellyek

ezen bünt el nem követték, folytassák a' Censúra nélkül való irást. Ezen kérdés azonban még csak Biztosságban folytatatik: tellyes ülésben még nem vétetett vitatás alá.

Török Birodalom.

A' Moldvai 's Oláh Országi szélekkell határos Erdélyi vidékekről érkezett legújabb és pedig hivatalszeréntvaló tudósítások erősítik, hogy az ezen két Fejedelemségekben találtató, külömben is kevés számú Török seregek, az utóbbi Fermánnak megérkezésétől fogva, vissza felé kezdtek utazni 's a' Duna' mellyékeire takarodnak. A' Jassyból Braila felé útnakindított ágyuknak egy része, 400 Jancsárok örizete alatt, Dec. 15ö napján Fokschánhoz megérkezett, 's a' második is minden órán követni fogja. A' két Fejedelemségekben találtató Török sereg alig áll 3000 emberekből. — A' Bessarabiában fekvő Orosz armadánál semmi mozgások sem látszanak.

B é c s.

A' Moguntziai Ujság, azon, mint gondoltatik, Bécsből származott 's széllyel terjedett hazug hírre, hogy a' Török Ország-lószék az Orosz Ultimatumot December 19dikén elfogadta volna, nagyon heves bosszankodásra fakad, azt mondván, hogy ezen hír, vagy tudósítás, egy újabb bizonyossága annak a' szemtelenségnek, mellyel a' nyereségenkapó Spekulánsok az Európai Közönséget csalják, 's a' kik a' hazudási virtusban arra a' tökéletességre léptek, hogy már még a' hitelesség' határain is túl mentek, 's azonban még is találunk olly bolondokra, a' kik nékiek hisznek.... Azzal, hogy ezereknek kárt tesznek, nem gondolnak azok a' Fabrikások, kik az ily hamis hírekből nyereséget kapnak.... Igaz-

ság lenne az illy nemű tudósításokat *Contumacia*, Tisztulási idő alá vetni — és mi, a' mennyiben tőlünk kitelik, az efféle *Spekulátzió* - hazugság' pestisét, a' melyet papirosi hideglelésnek nevezhetnénk, gátolni fogjuk.“

Ezek eddig a' *Moguntziai Ujság'* szavai — az itt következők pedig az *Austriai Beobachter* által ezekre tétetett megjegyzések, a' mellyeket elhalgatni nekünk se lehet: — „Ezek, úgy mond, igen fundamentomos panaszok, igen helyes észrevételek, 's nagyon dicséretes feltételek: de csakugyan még sem lehet ezeket a' *Moguntziai Ujság'* Redaktorának szájából feltétebb nagy csudálkozás nélkül hallani. Hogyan esik, hogy ezen igazság' és emberi köz-jó' barátjának szentséges haragja, csak ezen tudósítás által gyulasztatik fel illy nagyon, melly az ő kívánságával meg nem egyez? Mi okon okoz néki azon hazugság, hogy a' *Török Udvar* az *Orosz Ultimatumot* elfogadta volna, illy nagy felindulást, holott nem régen azt a' hazugságot, hogy a' *Török Udvar* az *Orosz Ultimatumot* vissza vetette volna, *Stoikus* lágymelegséggel eltűrte? Több veszedelmet, a' fejekben több elme-pezséget, 's a' kereskedési foglalatosság' csatornájában nagyobb megdugulást, a' közönséges és magános állapotban több bizontalankodást, több és nagyobb feszültséget okozott-e ez az elfogadásról való tudósítás, mint az ajtó előtt álló, közönséges, és felszámíthatatlan következésű hadakozásról való minden napi prófétálások, a' mellyel 4 hetéktől fogva minden *Ujságlevél* tele vagynak? Honnét veszi magát ez a' hamar elmúló, semmi által meg nem bizonyított hír ellen való heves kibocsátkozás, a' melly hírnek következése vagy munkája csak annyi lehetett, hogy ez vagy amaz *Status'* papirosaiban egy pár napig

tartó leesést okozhatott? Honnét származik ez a' kibocsátkozás éppen azon *Ujságlevél*ekben, a' mellyek az előtt nyolcz napokkal a' véghetetlenül vakmerőbb meséket a' *Török Császár'* meggyilkoltatásáról, 's *Konstanczinápolynak* felfordulásáról, minden megrostálás nélkül, egész készséggel, sőt szembe tűnő jó kedvel, a' közönség' elejébe bocsátották vala? — Való az, hogy az a' hazugsági *Systema*, melly azon embereket, kik szüntelenül a' hadakozáson, rontáson, és mindeneknek felforgatásán forgatják elméjüket, Európának minden pontjain ezer meg ezer mesterséggel fenn tartja, a' mostani bizontalan időnek egyik legterhesebb vagy legödőklőbb moralis ostora. Valóban a' lenne az emberiségnek legjobbtévője, a' ki illy sok rontó elementumok között, a' polgári életnek ezen legmérgeesebb rontó kút-fejét bedugná. Hanem hogy éppen ezen legveszedelmesebb mesterkedők, a' kik Európának lángbaborulását ekképpen ohajtják, a' hazugsági *Virtuosusságról*, a' minden hazugságokat elhívó bolondokról, 's a' hazugsági pestis' *Contumátziájáról* beszélnek, már e' több, mint a' mennyit az emberi türelem elhordozhatna.“

Méltóságos *Kéthelyi Gróf Hunyady József*, Cs. Kir. valóságos Kamarás, Bécsben e' folyó hónap 15dikén rövid betegsége után, a' *Nemzeti csinósodásra* hatalmas befolyású életének 49dik esztendejében, szélütésben, meghalt. Teste, harmad napra, *Ürményi Uradalmába* vitetett.

Jan. 21d. Bécsben, a' *Statuspapirosainak* közép-árrok:

Status kötelezőlevele 5 pCtmal Conv

P. 74 13/16; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 f. C. P.-ért 113 3/4; Ugyan az 1821ről 100 ftért C. P.-ben 94 5/8; Bizonyítás 1821 diki költsönről 100 ftért C. P.-ben 94 7/8; Bécs Városi-Banko Obligátziók 2 1/2 pCtinal 35 9/16. — 100 f. Conv. P. 250 f. V. C.-ban. — 1 Bank-Aktzia 647 1/4 f. C. P.

A' szokatlan időjárásról.

A' lefolyt esztendő utolsó hónapjaiban egész Európában tapasztaltatott 's még most is tartó szokatlan időjárásról illy megjegyzéseket olvasunk az Austriai közönséges levelekben: — A' legidősebb emberek nem emlékeznek itt illy késő időben olyan kellemetes napokra, a' millyenekhez a' mult Novemberben és Decemberben szerencséjük vala. Csak Dec. első napjaiban volt egy kevés fagy, de hamar elmúlt, 's ismét az előbbeni kedves idő állott bé. Különösen megkülönböztették magokat Dec. 25dik és 26dik napjai a' szokatlan meleg által. A' melegmérő, Reaumur szerint szőlván, a' nullán felyül 11 grádicsot mutatott, a' melly levegői mérséklettel tavaly Juliusban és Augustusban is gyakorta nem ditsekedhetünk. A' mezei munkára nézve felettébb kedvezőnek tapasztaltattak ezen késői meleg hónapok. A' szőlő fák, mellyeket a' nedves és hideg nyár meg nem érlelhetett vala, Novemberben és Decemberben érlelődtek meg, melyhezképpest már most legjobb reménységgel biztatják a' szőlős gazdákat a' jövő őszi szüretre nézve. A' mult őszi vetések, a' híves és sok esős September és Oktober miatt, Novemberben még nagyon ritkásan állottak, de Decemberben ezek is elévették magokat 's már most legszébb állapotban vannak. —

Hasonló akadály gátolta a' nyáron a'

fűnek nevelkedését is; sok helyeken pedig azt is elseprették vagy elrontották az esők 's áradások, a' mi kevés termett volt: sok marhás gazdáknak nem lett volna elegendő szénájok marhájoknak ezen telén való kitarthatására, ha a' November és December azzal nem kedveztek volna nékiük, hogy marháikat a' mezőn legeltethessék, a' melly itt Austriában ezen késő időben eddig nem volt szokásban. Itt most a' szarvas marha egész Novemberben, a' jüh pedig egész Decemberben, sőt Januáriusnak elején is kijárt vagy két napig a' mezőre, a' hol olly virágokat lehetett nevelkedni látni, a' mellyekre illy késő időben a' legidősebb emberek sem emlékeznek. Ennek az a' következése lett, hogy a' marhás gazdák annyi szénát szalmát megkimélték, hogy már most a' tavasznak akár mi késő megjelenését is félelem nélkül várhatják. —

Kevés napokat kivéven, egész Novemberben és Decemberben lehetett szántani, és szántottak is: a' szőlő hegyeken 's gyümölcs termő kertekben pedig homlitottak, ültettek, 's plántálták egy helyről más helyre a' csemetéket. Nexingben Heintl nevű Nemes-Úr, ritkaságnak 's kétséglívvül próbának okáért csere-buzát vettetett akkor trágyáztatott földbe, hasonlóképpen ledneket is egy földnyit, 's beszántatván leboronáltatta, a' melly munka könnyen véghez ment, minthogy a' föld száraz volt inkább, mint nedves, 's nagyon kevés göröngyel számlott.

Januárius' 6dikára viradó éjjel a' hó meglehetősen kezdett esni, úgy hogy jól befedte a' mezőket, 's a' hóra fagy is következett: de nem sokáig tartott, mint-hogy 11dikben ismét olvadás következén, az olta majd minden napi szelek és esözések járnak. Az utakon feneketlen a' sár.

T u d ó s í t á s .

Hogy Bécsben, a' külső Országi Univerzítások kipótlására addig is, míg a' mostani idők 's környülállások megváltoznak, az úgynevezett Protestans Theologiai Intézet, a' mult esztendő' Aprilisa' másodikán kinyitattott; tudtára esett az egész tudós közönségnek. Hány Tanítók, 's mennyi fizetés mellett rendeltettek, jóval a' kezdet előtt, többnyire minden Monárkhiánkban forgó Ujságlevelekben közönséges-sé tétetett. — Mi itt, azoknak kedvéért, kik tudni kívánják, csak azt adhatjuk röviden elő; minő állapotban van mind eddig a' fentérintett Intézet. A' Tudományok mostanság két rendes Tanítók T. T. G e n e r s i c h János és T. T. W e n r i c h György Urak által adatnak elő. Kivülök, önkényes szívességektől indittatván, T. T. W a e c h t e r János Superintendens Úr, egyszersmind az Intézet' Nagytiszteletű Igazgatója, minden héten két órát tart Homileticai gyakorlásokban. Nem különben T. T. H a u s k n e c h t Justus Superintendens Úr, minden héten egy órát az egyházi és község előtt tartandó beszédek ügyes és illendő eloadások' módjáról. —

Tavaly 39 Tanulók voltak, kiknek száma az idén 29-el szaporodott. A' Dogmaticáért concurrált T. T. Urak közül még eddig senkit se méltóztatott ő Felsége ki-nevezni. De van reménységünk, hogy nem sokára, mind ezen fogyatkozás el-háríthatatik, mind pedig a' Tanulók igen költséges állapotja, kik többnyire szegényebb sorsú szulék gyermekei, annyiban a' mennyiben megkönnyebbitetik. —

Tökéletes rendbe van szedve már, T. T. W e n r i c h György Úr fáradozásával 's használatuk is, az Intézetnek mint-

egy 3000 egynéhány száz válogatott, külömbkülömbféle munkákból álló Könyvtára, melly időről időre nevelkedni fog azon suminából is, melly a' jövevény Tanulók beiratásából jön - bé.

Említést érdemel itt különösen az is, hogy látván az Intézet' Nagyérdemű Felvigyázóji, melly igen szorosak és alkalmatlanok, a' tudományok' előadására kibérlett szobák, jelentést tettek ez eránt a' Felsőségnél. Nem volt sikertelen e' lépés; mert azonnal rendelések tétettek, téres és illendőbb helynek keresése végett. Többek között, legalkalmatosabbnak találtatott, ugyan akkorban megüresült Herczeg Palm palotája hátulsó részének első emelete. Hat esztendőkre ki is árendáltatott ez az egész emelet, mellyben némelly változtatások után, négy, elegendő tágas, világos, jól elrendelt Auditoriumok és néhány helyes mellék-szobák készíttettek. (Az árenda hat esztendőre 1,800 forint ezüstben.) Már tsak annyiban is többet ér ezen új hely az elsönél, hogy itt a' sok kocsizörgés és más piaczi lárma, nem akadályoztatják a' Tanítókat előadásokban, a' Tanulókat figyelmekben, úgy, mint amott. Helyhezete t. i. az épületnek a' belső Városhan van, az úgy nevezett Oberschenker Ut-szában, a' 45dik Szám alatt.

J e g y z é s . Az Intézet belső és bővebb elrendelése, nyomtatva van ezen Munkácskában: Rede bey der ersten Eröffnung der öffentlichen Vorlesungen an der k. k. protestantis htheologischen Lehranstalt in Wien, am 2ten Aprill 1821. Gehalten v. Johann Wächter erstem geistlichen Rathe des k. k. Consistoriums A. C. 's a' t.

Méltóságos Cs. Kir. Udvari Tanácsos, a' Magyar Országi legfőbb Törvényszék egyik Birája, és a' Tiszán innen lévő Reformáta Főtiszteletű Egyházi Megyének, valamint a' S. N. Pataki Anya-Oskolának is Fő Curátora Vajai Vay József Úr Ö Nagysága Hamvainál.

Ama, különben, zöld olaj ág enyhében
Csendesen nyugvó két Magyar Hazának,
Sok veszteségiből áradtt keservében,
Lefolyt könnyei, még, fel se száradának:

Midőn, mély bánatja nevedezésére,
A' sors, csapásait, rajta szaporázza;
'S a' gyakori sebek' terhesítésére,
Már, a nagy alkotmány' oszlopait rázza.

Ugy van! a' két Tized lefolyt karikája,
A' figyelmetesnek eléggé mutatja;
Hogy a' Magyar Égnek Napi systemája,
Már első classisú Csillagit húllatja.

Húllnak Hazafiak! a' Haza Nagyjai!!
'S a' dicső Magyar Ég' Kárpitja fekete;
Az Átlási vállal, azt emelő Vay
Sorsa is, fájdalom! imé eldöntete.

Elhúnyt a' Nagy Nemes; el vele sok erő;
El az Országlószék' egyik hív Jobbágya;
El, ama' Közjóért soha nem heverő
Igyekezeteknek megérlelo ágya.

Ugy van! ezen Hívség' s Igazság' Hősének
Fáradhatatlanul végzett munkássági:
A' Haza javáért teremtet Lelkének,
Megczáfolhatatlan tanúbizonysági.

Fedhetetlensége, 's szivének jósága,
Örök, a' Vallás tornácziu állának.

A' Hamisnak nem volt nála igazsága,
Az igazak benne védre találának.

Egekre emelő nagy Karakterének
Ereje, tsak nagyot, tsak magossat szüle.
'S a' kik őt esmérték, kételkedhetének,
Birói székében, ha nem Themis ül e?

De gyenge toll, hova visz a' törekedés?
Hiszen az ecset is erejét elveszti:
Mikor egy Hazai tökéletesedés'
Ideál-rajzára magát kiereszti.

Vezessd-el a' kérdőt ama nagy szálába,
Hol a' Törvénytevő nagy Test szokott ülni;
Hadd lássa a' Haza' Documentumába,
Mit lehet a' nagy Vayba becsülni.

Vezessd a' Vallásos Intézetek' során:
Majd ott, buzgósága' tündöklő jelein,
Megtanúlja ki-ki, hogy még igen korán
Hagya-el, itt, sorsunk' setét ösvényein.

Egy szóba foglalva, kifáradhatatlan
Lelke' munkáiból csak azt olvashatjuk:
'A' benne vallott kár felszámlálhatatlan,
'S Hazánk Atticusát benne sirathatjuk.

Méltán húllattok hát, a' kik esmértétek,
Ama nagy Hazafi' hamvára könnyeket;
Mert fohászokodva is csak azt kérhetnétek:
Adjon az Ég sok illy Vay Józsefeket!!

Adjon! 's az ő nagyra született Lelkének
Kettős mértéke, hív Gyermekeire száljon.
Hogy belölk, Hazánk' hív szeretetének,
Egy egy boldogító Organuma váljon.

Örkényi Ferentzy Lajos,

Törv. Prokátor 's T.N. Gömör és Tor-
na Vármegyék Tábla Birája.

Felelő Redaktor: Albisi Pánczél Dániel.

Nyomtató: Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix. (Im Müllerschen-Gebäude Nr. 648).